

Beleidsplan

TAAL

Versie 1, november 2024

maurick college

EEN DALTONSCHOOL MET LEF: WAAR JE GROEIT, ONTDEKT EN VERBINDT!

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
<i>Schoolprofiel</i>	<i>2</i>
<i>Stuurgroep taal- en rekenbeleid</i>	<i>2</i>
<i>Aanleiding.....</i>	<i>2</i>
2. Achtergrond en visie	2
3. Taalbeleid op het Maurick College	3
<i>Visie op taal</i>	<i>3</i>
<i>Doelstelling</i>	<i>3</i>
<i>Beginsituatie</i>	<i>3</i>
<i>Plan van aanpak</i>	<i>4</i>
<i>Leesondersteuning in het onderwijs</i>	<i>4</i>
Lessen leesvaardigheid in de bovenbouw	4
Schoolbibliotheek.....	5
Vakoverstijgend werken	5
Begeleiding bij dyslexie en NT2.....	5
4. Bijlagen.....	7
<i>Bijlage 1: Dyslexieprotocol</i>	<i>7</i>
<i>Bijlage 2: Pagina's uit de daltonagenda.....</i>	<i>10</i>
<i>Bijlage 3: SPA-kaart.....</i>	<i>11</i>

1. Inleiding

Het taalbeleidsplan maakt deel uit van het kwaliteitsplan binnen het Maurick College.

Alle vakken maken gebruik van de Nederlandse taal en hebben voordeel bij een kwaliteitsverbetering van de taalvaardigheden voor de leerlingen.

Schoolprofiel

Het Maurick College is een school onder het bevoegd gezag van Ons Middelbaar Onderwijs (OMO). Het Maurick College is een aantrekkelijke en veelzijdige scholengemeenschap. Het biedt kwalitatief hoogwaardig onderwijs voor leerlingen uit de regio Vught voor de leerstromen vmbo, havo, vwo en gymnasium.

Een daltonschool met lef: waar je groeit, ontdekt en verbindt!

- Onze scholengemeenschap is een weergave van de maatschappij: leerlingen van alle niveaus ontmoeten elkaar hier.
- Het schoolgebouw is vriendelijk en toegankelijk waardoor de leerlingen zich er snel thuis voelen.
- De daltonwerkwijze bereidt de leerlingen goed voor op het MBO, HBO of de universiteit.
- De leerlingen leren kritisch naar hun eigen ontwikkeling en leerproces kijken.
- Het uitgangspunt is dat de leerling zich ontplooit en ontwikkelt tot een zelfstandig persoon die midden in de maatschappij staat.

Voordelen daltononderwijs

- De leerling kan extra vragen stellen en hierdoor meer individuele begeleiding krijgen.
- De leerling kan verschillende docenten binnen hetzelfde vakgebied raadplegen tijdens de daltonuren.
- De leerling en docent leren elkaar beter kennen, wat voor meer wederzijds vertrouwen zorgt.
- De leerling kan verdieping zoeken bij vakken waar zijn persoonlijke interesse ligt.
- De leerling heeft de mogelijkheid om vakken buiten het curriculum te volgen, zoals Chinees en Spaans.

De 3 daltonwaarden van het Maurick College zijn: kiezen in verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en samenwerken:

- De leerling kan zelf kiezen of hij in een vaklokaal gaat werken of op een van de stiltepleinen.
- De leerling kan met anderen samenwerken.
- De leerling kan de prestaties en voortgang bespreken met de vakdocent tijdens een daltonuur.

Stuurgroep taal- en rekenbeleid

De stuurgroep zet de lijnen uit. De samenstelling van dit team is de afgelopen jaren redelijk constant geweest.

Aanleiding

Het taalvaardigheidsniveau van leerlingen is onvoldoende op orde, verbetering is gewenst.

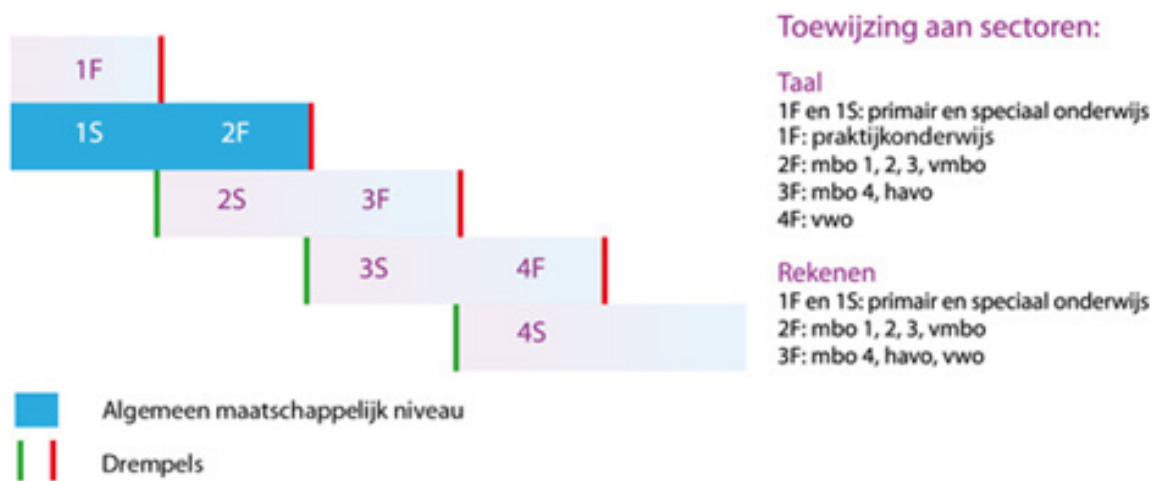
Leerlingen worden beter begeleid in het spellen, lezen en formuleren door hen leerstrategieën te leren en hen te wijzen op verzorgd taalgebruik.

2. Achtergrond en visie

In het NRK (Nederlands Referentiekader doorlopende leerlijnen taal en rekenen) zijn de referentieniveaus opgenomen waaraan de leerlingen moeten voldoen.

Voor taal zijn er in vier niveaus beschreven. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een fundamenteel niveau (F) en een streefniveau (S). Het niveau 2F hebben alle leerlingen nodig om te kunnen participeren.

Voor iedere leerling van het vmbo geldt dat zij de school verlaten met een 2F-niveau, de leerlingen van de havo met een 3F-niveau en leerlingen van het vwo en het gymnasium met een 4F-niveau.

3. Taalbeleid op het Maurick College

Visie op taal

Het Maurick College wil leerlingen optimaal voorbereiden op hun toekomstige positie in de maatschappij. Vanuit de daltonfilosofie en daaruit voortvloeiende schoolcultuur nemen vaardigheden een belangrijke plaats in.

Taalvaardigheid behoeft bijzondere aandacht in dit kader. De toepassing van taalvaardigheid in andere leergebieden is een belangrijk punt van aandacht. Het beheersen van taal is belangrijk in alle vakken, bij al het leren. Vele leerlingen lopen vast, omdat ze bij verschillende vakken en leergebieden de aansluiting missen met wat er op school aan taalvaardigheid wordt gevraagd.

Het taalbeleid is niet alleen gericht op het wegwerken van achterstanden, maar ook op het op maat bedienen van alle leerlingen. Door reflectie moeten de leerlingen inzicht krijgen in hun leerproces. Hiermee creëer je een verantwoordelijkheidsgevoel. Dit past uitstekend bij de pijlers van het daltononderwijs. De leerlingen dienen zelf ook initiatief te nemen in het verbeteren van hun taalvaardigheid. Aan de andere kant zijn het de docenten die de leerlingen motiveren om hun taalkwaliteiten zo goed mogelijk te benutten.

Versterkt taalbeleid is belangrijk en heeft prioriteit. Het hele team dient doordrongen te zijn van het belang van taalbeleid. Alle vakken hebben hierin een verantwoordelijkheid en de taalvaardigheid is niet alleen de verantwoordelijkheid van de sectie Nederlands.

Doelstelling

Het uiteindelijke doel is de verbetering van de taalvaardigheid van de leerlingen, dat een kwaliteitsimpuls zal betekenen voor alle vakken. Algemeen doel is dat leerlingen binnen en buiten de school op een adequate wijze hun kennis en vaardigheden op het gebied van taal kunnen aanwenden.

Beginsituatie

Leerlingen komen met verschillende niveaus binnen. Sommige leerlingen onder 1F-niveau. Dit valt te lezen in de gegevens van de eindtoets en/of het volgsysteem.

Plan van aanpak

leerjaar	Begin van het schooljaar	Eind van het schooljaar	Extra hulp wanneer het beoogde resultaat nog niet is bereikt
1	Dictée, onafhankelijke toets (Nederlands leesvaardigheid, taalverzorging en rekenen), opstel	Onafhankelijke toets (Nederlands leesvaardigheid, taalverzorging, rekenen, wiskunde en Engels leesvaardigheid)	Rt, steunles of dalton
2		Onafhankelijke toets (Nederlands leesvaardigheid, taalverzorging, rekenen, wiskunde en Engels leesvaardigheid)	Steunles of dalton
3		Onafhankelijke toets (Nederlands leesvaardigheid, taalverzorging, rekenen, wiskunde en Engels leesvaardigheid)	Steunles of dalton

Leesondersteuning in het onderwijs

Tijdens de lessen Nederlands wordt aandacht besteed aan vrij lezen. In de studiewijzers wordt regelmatig tijd ingeruimd om te lezen tijdens de les.

Alle leerlingen mogen bij de bibliotheek van het Maurick College een boek uitzoeken. Aan hen wordt een ruim aanbod aan boeken getoond. Het gekozen boek mogen ze gebruiken voor een boekopdracht. Leerlingen van de bovenbouw moeten een literair boek kiezen. De leerlingen van de onderbouw hebben een vrijere keuze. Het mag ook een vertaald boek zijn. De leesmotivatie staat voorop. Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat het lezen van boeken de woordenschat, het leesbegrip en de technische leesvaardigheid van schoolleerlingen beïnvloedt, onafhankelijk van het leesniveau.

In de daltonagenda (in het bezit van iedere leerling) staan pagina's over leesvaardigheid, samenvatten, de SPA-methode en rekenen. Deze kunnen leerlingen gebruiken bij het maken en bestuderen van weektaken en toetsen. (Zie bijlagen.)

Lessen leesvaardigheid in de bovenbouw

Leerlingen in de bovenbouw moeten betogen, beschouwingen, uiteenzettingen en informerende en activerende teksten van elkaar kunnen onderscheiden. Ze moeten onder andere het onderwerp en de hoofdgedachte vaststellen. Ook moeten ze de structuur van de verschillende tekstsoorten vast kunnen stellen. Een belangrijk onderdeel betreft het vaststellen van verbanden tussen alinea's, zinnen en zinsdelen. In het vernieuwde examen is de nadruk steeds meer komen te liggen op het bestuderen van verschillende type bronnen waaronder teksten, tabellen en infographics. Leerlingen moeten de informatie uit de verschillende bronnen kunnen vergelijken en daar kritisch op kunnen reageren (met name in het vwo).

Er wordt veel aandacht besteed aan het vrije lezen in de les. Leerlingen krijgen de ruimte om in de les (delen van) hun romans te lezen. Daarnaast wordt in V5 en V6 twee keer per jaar aan 'Leesmeters' gewerkt. Leerlingen lezen artikelen uit kranten. Ze kiezen zelf hun artikelen en maken hier verwerkingsopdrachten bij. Leerlingen worden hiermee gestimuleerd om actuele krantenartikelen te lezen. Op deze manier wordt structureel gewerkt aan het vergroten van de woordenschat en de taalvaardigheid.

Schoolbibliotheek

Wij zijn in de luxe positie dat wij beschikken over een goed gevulde schoolbibliotheek. Alle leerlingen en collega's kunnen daar boeken vinden die passen bij hun leesniveau en interesse. Er worden regelmatig nieuwe boeken aangeschaft. De keuze wordt gebaseerd op een aantal factoren, waaronder bekendheid van de schrijver, moeilijkheidsgraad, actualiteit, genre.

Vakoverstijgend werken

In bepaalde leerjaren en stromen wordt al vakoverstijgend gewerkt. Bij het ene vak wordt een bepaald werk (presentatie, werkstuk, verslag) beoordeeld op de inhoud en bij Nederlands wordt gewerkt aan en wordt het beoordeeld op taalvaardigheid en tekststructuur. Hierdoor krijgen leerlingen vaardigheden aangeleerd en leren ze die te integreren bij andere vakken.

Aan alle secties wordt gevraagd om het taalbeleid (én rekenbeleid) op de agenda te zetten van een vergadering. We gaan ervan uit dat alle docenten taalbewust zijn, niet alleen de docenten die een taal geven. Bij ieder vak moet aandacht besteed worden aan het uitbreiden van de woordenschat en het begrijpen van teksten en opdrachten. Ook moet er bij alle toetsen en inleverwerk gelet worden op het taalgebruik.

Bij de andere vakken wordt er ook gelet op de taalvaardigheid. De leerlingen krijgen bij een toets of inleverwerk geen minpunten voor de taalvaardigheid; wel worden zij erop aangesproken als het niet goed is. Zo gaan ze zien dat het op de juiste manier gebruiken van taal niet alleen bij Nederlands thuis hoort, maar bij alle vakken.

Begeleiding bij dyslexie en NT2

Leerlingen worden zoveel mogelijk geholpen in de lessen en/of daltonuur. Naast deze lessen is er een mogelijkheid om in te schrijven bij de remedial teacher. Deze kijkt dan wat helpend is (zie ook bijlage dyslexieprotocol). Hier wordt individueel gewerkt (maatwerk).

De NT2-leerlingen kunnen naast de hulp in de les en/of daltonuur ook geholpen worden door docenten die zich hebben gespecialiseerd in het begeleiden van deze leerlingen. Hier wordt onder andere gewerkt aan de leesvaardigheid, het uitbreiden van de woordenschat en het formuleren. Er wordt getraind op het inzetten van de leesstrategieën zoals die tijdens de lessen Nederlands aangeleerd worden. Ze leren hoofd- en bijzaken van elkaar scheiden. Ten slotte wordt de aanpak vertaald naar de andere vakken die ze hebben. Ze worden ook geholpen bij de spreekvaardigheid. Het is de bedoeling dat ze zowel in gesproken als geschreven teksten samenhang kunnen ontdekken en aanbrengen.

Bevindingen

In tabel 1 is te zien welk percentage van de leerlingen na twee of drie jaar 1F, 2F of 3F behaald heeft. In tabel 2 wordt duidelijk op welk niveau de leerlingen hun examen zouden moeten behalen en op welk niveau de havo- en vwo-leerlingen zouden moeten zijn na drie jaar.

We zien dat de havo-leerlingen over drie jaren gemiddeld 76,3% behalen en de vwo-leerlingen 94,3%.

Tabel 1 Gegevens methode-onafhankelijke toets in percentages

Eind klas 2				Eind klas 3				
	21-22	22-23	23-24		21-22	22-23	23-24	
vmbo-bb	92	92	100	havo	99	94	100	1F
			7		81	79	69	2F
					11	7	3	3F
vmbo-k	100	100		vwo	100	97	100	1F
					96	91	96	2F
					32	30	33	3F
vmbo-t	100	100	100					1F
			32					2F

Tabel 2 Beoogde resultaat

Opleiding	Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
vmbo	eind klas 4		
havo	eind klas 3	eind klas 5	
vwo	eind klas 3		eind klas 6

4. Bijlagen

Bijlage 1: Dyslexieprotocol

Inleiding

Dit protocol is bestemd voor docenten en ouders/verzorgers. Hier staat de belangrijkste informatie in over het beleid op het Maurick College m.b.t. leerlingen met dyslexie.

Op onze school proberen we leerlingen met dyslexie optimaal te begeleiden, zodat zij hun schoolcarrière succesvol kunnen afronden. Dat doen we onder andere door faciliteiten toe te kennen. Daarnaast kan een leerling ook extra hulp vragen in de daltonuren of MT-uren.

In dit document geven we antwoord op de volgende vragen:

- Wat is dyslexie?
- Wat is het verschil tussen dyslexie en leesproblemen?
- Welke faciliteiten kunnen er worden ingezet als er sprake is van dyslexie?
- Welke hulpmiddelen zijn er voor leerlingen met dyslexie?

Wat is dyslexie?

Dyslexie is een specifieke leerstoornis met een neurologische basis, waarbij de kern van het probleem ligt in het vlot en accuraat lezen en spellen van woorden. Met name de snelheid in decoderen, ofwel automatisering van woordherkenning, is een kernprobleem van kinderen met dyslexie.

Een bekende beschrijving van dyslexie is dat het lijkt alsof de letters verspringen. De letters staan er wel en ze zijn los van elkaar prima te lezen, maar het is lastig om snel woorden te herkennen.

Wat is het verschil tussen dyslexie en leesproblemen?

Dyslexie zegt vooral iets over de ernst en de hardnekkigheid van de leesproblemen en spellingproblemen. Zwakke lezers of zwakke spellers kun je met intensieve leesbegeleiding of spellingbegeleiding, als het goed gebeurt, binnen 3 tot 6 maanden op niveau krijgen. Als deze jongeren eenmaal de smaak te pakken hebben, zullen ze weinig last hebben van lees- en spellingproblemen.

Als de criteria van een specifieke leerstoornis uit de DSM-5 toegepast worden op het fenomeen dyslexie, kan de dyslexie als volgt worden gedefinieerd:

- 1) Moeite met het aanleren en gebruiken van lees- en/of spellingvaardigheden, zoals blijkt uit de persisterende aanwezigheid van minimaal één van de volgende symptomen gedurende minstens 6 maanden, ondanks interventies gericht op deze moeilijkheden;
 - a) Onnauwkeurig of langzaam en moeizaam lezen van woorden (moeite met accurate of vloeiende woordherkenning; slecht decoderen)
 - b) Moeite met spelling.
- 2) De betreffende schoolse vaardigheden zijn substantieel en meetbaar slechter ontwikkeld dan gezien de kalenderleeftijd verwacht mag worden en hebben een significant negatieve invloed op de schoolresultaten en werkprestaties.
- 3) De leerproblemen beginnen tijdens de schooljaren, maar worden soms pas manifest op het moment dat de schoolse vaardigheden zwaarder belast worden dan de betrokkene met zijn beperkte vermogens aankan.
- 4) De leerproblemen kunnen niet beter verklaard worden door verstandelijke beperkingen, niet-gecorrigeerde visus- of gehoorstoornissen, andere psychische of neurologische stoornissen, psychosociale tegenslagen, gebrekkige beheersing van de taal waarin het onderwijs gegeven wordt, of inadequaat onderricht.

Veel voorkomende kenmerken van dyslexie:

- traag lezen;
- radend lezen;
- moeite met bepaalde klanken, zoals het onderscheid tussen uu-ui-eu;
- veel spelfouten;
- moeite met het automatiseren van ei-ij i-ie ch-g onderscheid;
- b-d omkeren in lezen en schrijven.

De belangrijkste gevolgen van dyslexie voor een jongere zijn:

- Belemmeringen in het onderwijs
In het onderwijs moet veel gelezen en geschreven worden. Dit heeft ernstige gevolgen voor het volgen van onderwijs en belemmert jongeren om hun capaciteiten te ontwikkelen. Vele jongeren met dyslexie kiezen een onderwijsniveau dat lager is dan ze op grond van hun intelligentie aan kunnen.
- Sociaal-emotionele problemen
Dyslexie kan het gevoel van eigenwaarde bij een jongere zwaar ondermijnen, wat sociaal-emotionele problemen kan veroorzaken. Het kan tot frustraties leiden als de jongere voldoende intelligent is, maar het technisch lezen niet onder de knie krijgt, terwijl het bij klasgenoten probleemloos lijkt te verlopen. Ook kunnen motivatieproblemen ontstaan waardoor jongeren geen zin meer hebben om het lezen te blijven oefenen, terwijl zij juist extra oefening nodig hebben om een minimaal leesniveau te behalen.
- Onzichtbare handicap
Dyslexie heeft niet alleen gevolgen voor het leren van de talen, maar ook voor de vakken waar veel te lezen aan te pas komt. Leerlingen met dyslexie moeten daar, in vergelijking met hun klasgenoten met eenzelfde intelligentie, onevenredig veel energie insteken. Het is daarom van belang bij alle vakken rekening te houden met lees- en spellingproblemen en niet alleen bij de taalvakken en zoveel mogelijk compenserende maatregelen te treffen.

De gevolgen van dyslexie spelen niet alleen op school, maar ook tijdens een studie of beroepsopleiding en later op de werkvloer. In de huidige maatschappij is dyslexie dan ook een serieuze handicap/belemmering.

Welke faciliteiten kunnen er worden ingezet als er sprake is van dyslexie?

Een leerling kan in aanmerking komen voor onderstaande faciliteiten. De faciliteiten worden in overleg met de ondersteuningscoördinator bepaald. Niet alle faciliteiten zijn voor alle leerlingen met dyslexie helpend, bepaalde faciliteiten kunnen ook belemmerend werken. Dit verschilt per leerling. Om te bepalen welke faciliteiten helpend kunnen zijn, hebben we het onderzoeksverslag nodig.

Een leerling:

- kan extra tijd krijgen bij het maken van alle toetsen;
- mag gebruik maken van spraaksoftware (bij ons op school maken we gebruik van Claroread);
- wordt anders beoordeeld als het gaat om spelfouten;
- mag gebruik maken van een leesliniaal;
- mag in de onderbouw gebruik maken van schema's die door de vakdocent zijn goedgekeurd;
- mag een mondeling aanvragen om het cijfer van de toets op te hogen. De toets dient wel eerst schriftelijk te zijn gemaakt en de docent moet kunnen zien dat de leerling goed geleerd heeft voor de toets.

Welke hulpmiddelen zijn er voor leerlingen met dyslexie?

- spraaksoftware;
- leesliniaal;
- schema's/hulpkaarten.

Dyslexieverklaring

Een dyslexieverklaring is een document waarop staat dat er bij de betreffende leerling sprake is van dyslexie. Een dyslexieverklaring is gebaseerd op uitgebreid onderzoek door een psycholoog of orthopedagoog en ondertekend door een GZ-psycholoog of Orthopedagoog Generalist.

Wij mogen als school niet vaststellen of een leerling dyslexie heeft. Wel mogen we door middel van vooronderzoek ouders adviseren om een extern onderzoek aan te vragen. Om in aanmerking te komen voor extern onderzoek moet voldaan worden aan een aantal eisen. Een leerling moet minimaal 3x een E-score/score V hebben behaald, er moet minimaal een half jaar ondersteuning zijn geboden (hardnekkigheid) en uit het vooronderzoek blijkt dat er aanwijzingen zijn die mogelijk kunnen duiden op dyslexie.

De kosten voor het externe onderzoek zijn voor rekening van de ouders/verzorgers.

Faciliteitenkaart

Elke leerling die een geldige dyslexieverklaring met een bijbehorend onderzoeksverslag kan overhandigen, krijgt een faciliteitenkaart. Hierop staan de faciliteiten vermeld waar de leerling gebruik van mag maken tijdens zijn schoolloopbaan, bijvoorbeeld tijdverlenging en schema's.

Hulp en hulpmiddelen

De coördinator rt zorgt ervoor dat de docenten aan het begin van het schooljaar op de hoogte worden gebracht van de leerlingen met een dyslexieverklaring. Een begripvolle houding van de mentor en de vakdocent vinden wij van groot belang. Wij verwachten daarom van de mentor/docent dat hij in gesprek gaat met de leerling en vraagt hoe hij hem het beste kan helpen/ondersteunen.

De leerling wordt zoveel mogelijk in de klas door de vakdocent geholpen. Daarnaast is er de mogelijkheid om in een daltonuur of in MT extra hulp te vragen. Er is op het Maurick College een RT-specialist werkzaam. Een leerling met dyslexie kan bij haar intekenen voor extra hulp. Er dient dan een mail gestuurd te worden met daarin een specifieke hulpvraag.

Centraal examen

Bij het CSE mogen leerlingen met dyslexie gebruik maken van de volgende faciliteiten:

- extra tijd bij alle vakken;
- spraaksoftware (mits dit is aangevraagd voor 1 oktober van het eindexamenjaar);
- leesliniaal

Zie voor actuele informatie examenblad.nl

Bijlage 2: Pagina's uit de daltonagenda

Leesvaardigheid

Aanpak tekstbegrip en samenvatten van zakelijke teksten

Verkenkend lezen	1	Lees en markeer meteen het volgende: a) de titel; b) de hele eerste alinea (deze behoort altijd tot de inleiding); c) de eerste zinnen van alle volgende alinea's; d) de laatste alinea (deze behoort altijd tot het slot); e) de bron.
Nauwkeurig lezen	2*	- Onderstreep de signaalwoorden. - Zet in de kantlijn de bijbehorende tekstverbanden. - Onderstreep of omcirkel de kernwoorden (bijv. Een oplossing voor dit probleem is ...). - Zet in de kantlijn bijv. oplossing 1/oplossing 2 of voordeel 1/voordeel 2. - Check of de eerste zin de kernzin is. Zo niet, geef de juiste kernzin aan.
Lees de vragen of opdrachten	3*	- Onderstreep de kernwoorden in de vragen of opdrachten. - Nummer de vragen. Bijv. Wat is (1a) de oorzaak van het probleem en (1b) welke gevolgen heeft het. *2 en 3 zijn verwisselbaar
Tekstbegrip		Probeer zoveel mogelijk de vraag mee te nemen in het antwoord. Beantwoord de vragen in volledige zinnen.
Samenvatten		Combineer de hoofdgedachte van de tekst met de kernzinnen tot een lopend verhaal.

Tips bij het maken van een toets / examen:

Stap 1: **Lees** de **opgave** globaal door.

Stap 2: **Lees** de vraag **nauwkeurig** door.

Stap 3: **Markeer/onderstreep** de **belangrijkste woorden**.

Stap 4: **Onderstreep** de benodigde **gegevens** in de **tekst** die je nodig hebt om de vraag te beantwoorden.

Stap 5: **Noteer** de te maken **stappen** en de benodigde **gegevens**.

Stap 6: **Werk** de berekening **uit**.

Stap 7: **Formuleer** je **antwoord**.

Stap 8: **Vergelijk** je antwoord met de **gestelde vraag**.

Stap 9: **Vink** je opdracht af op het opdrachtenblad.

Tussendoor: kijk eens op de **klok** om te kijken of je op schema ligt.

Klaar? Check even of je alle **opdrachten** hebt **afgevinkt!**

Bijlage 3: SPA-kaart

Lezen

lees de tekst zorgvuldig

- geef aan welke gegevens in de vraag staan
- zoek uit wat er precies gevraagd wordt

Verwoorden

vorm een compleet beeld van de situatie

- maak een tekening of schema als dat iets duidelijk maakt
- benoem waarom tabellen/grafieken aanwezig zijn
- bekijk welke verbanden er zijn
- bedenk welke kennis nodig is/gebruikt mag worden

Aanpak

ga niet te vroeg rekenen, je plan is belangrijk

- maak zo mogelijk een schatting van het eindantwoord
- maak kleine stappen die je kan overzien
- kijk of je in je aanpak één of meer standaardproblemen ziet

Uitvoeren

werk nauwkeurig

- noteer alles volgens afspraak
- maak duidelijk wat je doet
- noteer alle eenheden

Controleren

sla dit nooit over

- controleer elke stap en zeker ook je eindantwoord
- vergelijk je eindantwoord met je gemaakte schatting
- is je antwoord realistisch?
- kloppen de eenheden?
- gebruik je de juiste significantie?